

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomanta:	Michaela Hlavatá
Téma práce:	Aktuální otázky ukládání a výkonu peněžitého trestu
Rozsah práce	197 188 znaků vč. mezer
Datum odevzdání práce:	17. 3. 2021
Vedoucí diplomové práce:	Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Simona Heranová, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu

Téma, zejména vzhledem ke zvolenému způsobu jeho zpracování, je velmi aktuálním. Česká republika se dlouhodobě potýká s velkým počtem vězněných osob, přičemž tato situace je již řadu let podrobována konstantní kritice napříč akademickými kruhy, orgány činnými v trestním (zejména vykonávacím) řízení, kriminology apod. Tato kritika se odráží i v legislativní úpravě, a to zejména stále více akcentovanými tzv. alternativními tresty. Peněžitý trest je přitom sankce, která se v obecné rovině vyskytuje jak v českém, tak i zahraničním trestním právu historicky velmi dlouho. Legislativní snahy o posílení jeho ukládání soudy lze vysledovat již několik desítek let nazpět, přičemž však často přinesly více škody než užítku, resp. se ukázaly být kontraproduktivními, v mnoha směrech pro nedostatečné zohlednění možností aplikační praxe.

Diplomantka tyto historické a zejména praktické konsekvence nepomíjí, přičemž se zaměřila na jejich podkladě především na aktuální a poměrně významnou poslední legislativní změnu zakotvenou zákonem č. 333/2020 Sb.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody.

Náročnost tématu, vzhledem k jeho (velmi vhodně zvolenému) uchopení zde vyplývá především z požadavků na komplexní znalost nejen právní úpravy peněžitého trestu, ale též obecné úpravy trestání vč. specifik ukládání sankcí mladistvým a právnickým osobám, významného procesního přesahu, a to jak do řízení přípravného, řízení před soudem i řízení vykonávacího.

Vědecké metody při zpracování tématu diplomantka explicitně neuvedla, reprezentativní množství různorodých zdrojů k řešeným problémům však analyzuje pečlivě a vyzdvihuje z nich průběžně kritické momenty řešeného tématu, čímž se i výkladové části stávají odpovídajícím a přínosným odborným textem. Její případné syntézy zjištěného jsou pak zdařilé. V práci velmi přirozeně a žádoucím způsobem využila též zdroje statistické, a případně i metodu komparační ve vztahu k zahraniční právní úpravě, přičemž využila i několik cizojazyčných pramenů. Velmi pěkně též výklad z odborných publikací doplňovala o práci s kazuistikou čerpanou z četné judikatury.

3. Formální a systematické členění práce

Formální členění práce je velmi přehledné.

Diplomantka zvolila velmi dobře fungující systematiku a předložila text konsistentní, čtivý a přirozeně se rozvíjející. Jednotlivé kapitoly jsou smysluplně děleny, přitom navzájem logicky navazují. Diplomantka se nejprve zabírala obecně problematikou peněžitého trestu (kap. 1), následně přešla k jeho hmotněprávní úpravě (kap. 2), procesněprávní úpravě (kap. 3.) – přičemž tyto dvě kapitoly tvoří ústřední část práce – následně se věnovala specifikům při ukládání opatření mladistvým pachatelům (kap. 4) a právnickým osobám (kap. 5).

Práci uzavřela shrnutím v textu napříč uváděné a podrobněji odůvodněné kritiky ve spojení s konstruktivními návrhy *de lege ferenda*.

4. Vyjádření k práci

Práce je velmi zdařilým zpracováním tématu.

Z textu je zjevné, že se nad řešeným tématem diplomantka zamýšlela komplexně. Zkoumaný institut analyzovala na základě velkého množství odborných pramenů v relevantních systematických souvislostech.

Zejména bych chtěla vyzdvihnout schopnost diplomantky stručně, a přitom velmi výstižně, vystihnout problematiku úskalí řešení, při jejichž popisu se věnovala jejich příčinám a zvažovala i možnosti jejich řešení. Napříč celým textem práce je znát, že se s bohatým aparátem pramenů podrobně seznámila, řešenou problematiku si důkladně promyslela a v celé práci je tak znát její jasný autorský záměr, který velmi dobře funguje s ohledem na to, že se nezdržuje nadbytečně výkladovými pasážemi, se kterými by dále v textu nepracovala kreativním způsobem.

Oceňuji i vedle akademických či legislativních rozborů a parafrází vhodnou a napříč k tématu využívanou judikaturu i zdroje týkající se praktického fungování orgánů činných v trestním řízení (a to včetně nově posílené role státního zástupce) a na jejich základě uváděných vlastních hodnotících úvah diplomantky, které vždy alespoň stručně odůvodní.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíle práce vymežila diplomantka v úvodu ve stručnosti tak, že má jít o přehledný a ucelený rozbor peněžitého trestu se zaměřením na aktuální stav v praxi, jakož i analýzu nízkého počtu jeho ukládání (přičemž v textu podrobněji a přesvědčivě uvádí, proč považuje zjištěný počet uložených peněžitých trestů za nevhodně nízký) a dále navrhnout změny ke zlepšení. Takto vytyčeným cílům diplomantka dostála.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	V automatické kontrole na plagiáty vykazuje text míru podobnosti v právnických kvalifikačních pracích zcela obvyklou (menší než 5 % jednotlivě, 26 % celkově v systému Turnitin) působí kompaktním dojmem, na různorodé informační zdroje je v textu průběžně odkazováno, jsou vzájemně doplňovány. Diplomantka téma zpracovává logicky, sama průběžně hodnotí a ze systematiky i samotného textu vyplývá její autorský záměr. Práce tak ve svém celku nevzbuzuje pochybnosti o jejím vlastním autorském přínosu.
Logická stavba práce	Velmi dobrá, text se přirozeně rozvíjí a navazuje, jednotlivá dílčí témata jsou přehledně dělena. Odborný text tak vytváří

	velmi funkční a obsahově bohatý celek.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Diplomantka v textu na značné množství pramenů včetně několika pramenů cizojazyčných průběžně a řádně odkazuje v dostatečném poznámkovém aparátu.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Diplomantka ke zpracování tématu přistoupila velice pečlivě, početné odborné prameny parafrázovala nikoliv bezmyšlenkovitě, ale dávala do odpovídajících souvislostí pramenů z aplikační praxe a dalších a sama je následně hodnotila. K problematice přistupovala komplexně. Hloubka provedené analýzy je zcela dostačující.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je na velmi dobré úrovni.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková i stylistická úroveň je velmi dobrá, práce byla zjevně psána i kontrolována s náležitou pečlivostí. Diplomantka se vyjadřuje stručně, přitom obsahově bohatě, čtivě, přitom odborně.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji
Navržený klasifikační stupeň	1

Při obhajobě by diplomantka mohla podrobněji rozvést:

- 1) Proč považuje za vhodné snížení zákonného vymezení počtu uložených denních sazeb? (A to i s přihlédnutím k tomu, že současně za vhodnější označuje opačný poměr přepočtu u dospělých pachatelů, tj. 2denní sazby na 1 den trestu odnětí svobody, přičemž také naznačuje problém související s omezeným počtem denních sazeb ve vztahu k diferenciaci trestných činů z hlediska horní hranice trestních sazeb jako potenciálního metodického východiska pro stanovení adekvátního počtu denních sazeb.)
- 2) Zda by při svých návrzích na sjednocující metodiky určování výše denních sazeb (např. příjem obžalovaného, jeho vyživovací povinnosti apod.), případně i jejich počtu, viděla prostor pro zohlednění, zda je peněžitý trest ukládán jako trest samostatný či jako trest vedlejší? (A to i s přihlédnutím k tomu, že navrhuje umožnit podat odpor pouze proti stanovené výši denní sazby, a to při zakotvení zásady zákazu *reformationis in peius*, ačkoliv je obvykle výrok o trestu považován z hlediska opravných prostředků za jeden celek – tzn. za přiměřenou, adekvátně individualizovanou, trestní sankci jsou považovány zpravidla všechny, jedním výrokem o trestu uložené, druhy trestů ve svém souhrnu).

V Praze dne 25. 4. 2021

Simona Heranová
oponentka